

KM

NAN RMUTL

รูปแบบและกระบวนการ
ถ่ายทอดความรู้
จากงานวิจัยสู่ชุมชน

การพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปลาผู้สูงอายุ

การแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านหญ้าเอ็นยีด
บ้านม่วงเจริญราษฎร์ ต.บ่อสวก โดย สปก.

การผสมเทียม

รูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ จากงานวิจัยสู่ชุมชน “GIPF KM-MODEL”

ใช้วิธีการเชิงระบบ (Systematic Approach) ในการสังเคราะห์ รูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ทำให้ได้องค์ประกอบของ รูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า(Input), กระบวนการ(Process), ผลผลิต (Output), การควบคุม (Control), ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

รูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน “GIPF KM-MODEL” สังเคราะห์ขึ้นตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (Systematic Approach) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบหลักดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่เป็นปัจจัย

นำเข้า ในรูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การวิเคราะห์ผู้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ การออกแบบเนื้อหาที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ การกำหนดกิจกรรมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ และการพัฒนาและเลือกทรัพยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมายในการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยมีการสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs) ของกลุ่มเป้าหมายว่าต้องการองค์ความรู้ในด้านใด จากนั้นกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้มีความรู้ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้จากการถ่ายทอดองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้เข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหา สามารถเรียนรู้วิธีการแก้ไข ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ วิทยากร/นักวิจัยจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปพร้อม ๆ กัน

1.1.1 ด้านความรู้ (Cognitive Domain) มีจุดประสงค์ให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่นำไปเผยแพร่ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา และความสามารถในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาทางานได้ด้วยตนเอง

รูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย สู่ชุมชน “GIPF KM-MODEL”

1.1.2 ด้านทักษะ (Phychomotor Domain) มีจุดประสงค์ให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้เกิดการเรียนรู้เพื่อความสามารถในการปฏิบัติงาน โดยผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้จะสามารถแสดงพฤติกรรมขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ความสามารถในการรับรู้ การเตรียมความพร้อมในการทำงาน การปฏิบัติตามแนวทางที่ชี้แนะให้ การปฏิบัติงานได้เอง การปฏิบัติงานด้วยความชำนาญ การปฏิบัติงานได้ตามเหตุการณ์ หรือ สถานการณ์ และการปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์ทักษะใหม่

1.1.3 ด้านเจตคติ (Affective Domain) มีจุดประสงค์ให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้สามารถรับการเรียนรู้ มีการตอบสนอง เกิดค่านิยมสิ่งที่ได้เรียนรู้ สามารถจัดระบบค่านิยม และสร้างลักษณะนิสัยตามค่านิยมที่ยึดถือ

ในการกำหนดเป้าหมายการถ่ายทอดองค์ความรู้ นั้น วิทยากร/นักวิจัยจะกำหนดเป้าหมายหลัก (Goal) วัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ การนำเสนอเนื้อหาที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ กำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดเป้าหมายหลักไว้และสอดคล้องกับเนื้อหาความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเสริม (กรณีที่มีผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้มีพื้นฐานความรู้น้อย) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่วิทยากร/นักวิจัยกำหนดไว้ และผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ยังได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เพิ่มเติมอีกด้วย

1.2 การวิเคราะห์ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้วิทยากร/นักวิจัยสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ กำหนดเนื้อหา การแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และทำให้วิทยากร/นักวิจัย รู้ว่าระหว่างในการดำเนินกิจกรรมผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้กลุ่มใด ควรรับการช่วยเหลือเป็นพิเศษ

ดังนั้นวิทยากร/นักวิจัยควรทราบพื้นฐานของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ดังนี้ คือ อายุ ความรู้พื้นฐานเดิม/วุฒิ เพราะผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้แต่ละคนจะมีความสามารถทางด้านสติปัญญาไม่เหมือนกัน วิทยากร/นักวิจัยจะทราบในประเด็นนี้โดยการสอบถาม หรือวิธีการอื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อสำรวจว่ามีความรู้หรือทักษะเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ควรได้รับความรู้หรือทักษะพื้นฐานก่อนหรือระหว่างการดำเนินกิจกรรมเพิ่มเติม ซึ่งการวิเคราะห์ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้มีความสำคัญมากสำหรับการที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาแก่ ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนั้นวิทยากร/นักวิจัยต้องทราบพื้นฐานของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ว่าเป็นอย่างใด เพื่อจะนำไปสู่การคัดเลือกความยากง่ายของเนื้อหา ตลอดจนการกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถและความสนใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้วย

1.3 การออกแบบเนื้อหาที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ ขั้นตอนนี้จะได้มาจากความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย โดย วิทยากร/นักวิจัยจะนำมาย่อยเนื้อหา ออกเป็นด้านความรู้ และทักษะที่ต้องลงมือปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับความรู้เดิมของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้

1.4 การกำหนดกิจกรรมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยวิทยากร/นักวิจัย จะเป็นผู้กำหนดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยคำนึงถึงความรู้ที่จะถ่ายทอด และ ทักษะ ที่ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้จะต้องลงมือปฏิบัติ กับเวลาใช้ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวให้เหมาะสม

1.5 การพัฒนาและเลือกทรัพยากรในถ่ายทอดองค์ความรู้ คือการเตรียมความพร้อมของสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้แก่ สื่อที่ใช้ เช่น PPT โปสเตอร์ แผ่นพับ วิดีทัศน์ หรือพื้นที่หรือผลสำเร็จของงานวิจัยที่ผ่านมา ฯลฯ วัสดุอุปกรณ์ช่วยสำหรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เช่น เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และวิทยากร/นักวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือในด้านที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้

2. กระบวนการ (Process)

องค์ประกอบของกระบวนการ ในรูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ได้แก่ การกำหนดบทบาทวิทยากร/นักวิจัย การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และการดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การกำหนดบทบาทวิทยากร/นักวิจัย ในกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ นั้น วิทยากร/นักวิจัย มีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้/ทักษะ และควบคุมกิจกรรมให้ดำเนินไปตามแผนคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้

2.2 การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นสามารถทำได้โดยการให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้รู้ถึงเป้าหมายของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เห็นภาพสุดท้ายความสำเร็จขององค์ความรู้ หรือ งานวิจัยที่จะนำมาเผยแพร่ เช่น รายได้ที่จะเพิ่มขึ้น ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น หรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ดีกว่าที่เคยทำมาแบบเดิมๆ เป็นต้น

**รูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย
สู่ชุมชน “GIPF KM-MODEL”**

2.3 การดำเนินกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้
มีขั้นตอนดังนี้

กระบวนการกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จาก
งานวิจัยสู่ชุมชน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Generate interest)

- แบ่งกลุ่ม (Group)
- ละลายพฤติกรรม เพื่อให้ทราบอายุ วุฒิ แนะนำตัว ฯลฯ
- ถามความคาดหวังของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้
- ตอบคำถามเพื่อรับรางวัล สร้างแรงกระตุ้นให้อยากเรียนรู้
- ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสอดแทรกความรู้ (Interpolate knowledge)

- บรรยาย
- ถาม-ตอบ
- สาธิต
- บทบาทสมมุติ
- ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 3 ลงมือทำดู (Practice)

- ปฏิบัติงานแบบลอกเลียนตามแบบ
- ปฏิบัติตามที่มอบหมาย
- แก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
- ฯลฯ

3. ผลผลิต (Output)

ผลผลิตของรูปแบบ/
กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ได้แก่
ประสิทธิผลของการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ ประกอบด้วย
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ
และ/หรือ ผลสัมฤทธิ์จากการลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้รับจาก
การถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ

4. การควบคุม (Control)

องค์ประกอบการควบคุม
ในรูปแบบ/กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน
ได้แก่ การตรวจสอบและควบคุมดำเนินกิจกรรมของผู้เข้ารับการ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ ที่ไม่เป็นไปตามแผน และการตรวจสอบ
ความเข้าใจในเนื้อหาที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ของผู้เข้ารับการ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ ดังนี้

4.1 มีการสอบถามเป็นระยะๆ ระหว่างดำเนินกิจกรรม
เพื่อทวนสอบความเข้าใจในความรู้และทักษะที่ได้จากถ่ายทอดองค์
ความรู้

4.2 การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ของ
ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ กรณีมีการลงมือฝึกปฏิบัติงาน
เพื่อเป็นการควบคุม ตรวจสอบ และติดตามความก้าวหน้า ของ
ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยฯ เป็นต้น ทั้งใน
รูปแบบของการติดต่อผ่านทางโซเชียลมีเดีย หรือลงพื้นที่
ติดตามในสถานที่จริง ซึ่งจะทำให้วิทยากร/นักวิจัยสามารถ ให้
คำแนะนำแก่ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ ได้ทันทีเพื่อ
ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

ข้อมูลย้อนกลับในรูปแบบ/
กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน คือ เป็นการ
นำข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ฯ
วิทยากร/นักวิจัยผู้ใช้รูปแบบฯ รวมถึงผลผลิต (Output) มา
วิเคราะห์หาความบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ/
กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ชุมชน ให้สมบูรณ์
ยิ่งขึ้น